

EL VALOR DE LA LECTURA DELS TEXTOS SAGRATS

Casa Àsia

21 de gener del 2008

Xavier Melloni i Ribas

La paraula veritable no neix, sinó que engendra. No informa sinó que transforma. És a dir, no només posa forma al pensament, sinó que l'eleva de nivell.

Hom ha dit que la paraula és l'èxtasi del Silenci. La paraula sagrada s'engendra en aquest silenci i retorna a ell. Així ho han dit totes les tradicions religioses:

Al principi hi havia la Paraula.
La Paraula estava en Déu
i la Paraula era Déu.

(Jn 1,1)

Al principi era la Paraula.
La Paraula estava al costat d'Ell.
(“*Tandya-maha-brahmana*”)

L'Islam ho expressa dient que l'Alcorà escrit davalla de la matriu del Llibre Etern que es troba en el Cel (Alcorà 43,2-7 i múltiples altres referències).

Percebem la força d'un text sagrat pel silenci que obra en nosaltres. Ens canvia de nivell de comprensió i de percepció.

L'aparició d'aquesta col·lecció de Fragmenta de textos Sagrats i Clàssics és una expressió més del kairós que se'ns dona a viure en aquest temps: l'accessibilitat a les Escriptures clàssiques i sagrades de les diverses tradicions, que fins fa poc eren quasi inaccessibles. La raó de la seva inaccessibilitat era precisament el seu caràcter sacral, per preservar-les de la seva profanació. ¿Quines són les condicions per apropar-se a un text sagrat sense devaluar-lo? Perquè cal assenyalar el perill de la seva banalització.

El lloc originari és el temple i la litúrgia: un espai i un context que disposa per acollir-lo en estat de contemplació. Els textos sagrats no solament es llegeixen, sinó que es proclamen, i molt sovint s'entonen amb melodies molt estudiades. El cant té una lentitud que permet no córrer gaire i emet unes vibracions particulars, una irradiació d'energia i presència sagrada que activen la consciència i l'eleven, fent-la canviar de nivell.

Cal que el sentit de cada paraula es trobi més a prop del cor que de la pròpia paraula. La paraula sagrada és una paraula existencial que compromet qui la pronuncia i qui la llegeix. Això explica la dificultat de tota traducció. El traductor és un intèrpret, alhora que un transmissor fidel.

Perlllegant la nostra reflexió, podem esmentar, almenys, dues paradoxes:

Primera paradoxa

La paraula sagrada parla de l'Inefable.

El que no pot expressar-se en paraules,
i tanmateix és pel que les paraules s'expressen,
sap que és això, en veritat, l'Absolut,
i no el que la gent adora.

(Kena Upanishad 1,5)

«El Tao que és pot anomenar, no és el Tao», comença dient el primer poema del Daodejing. També ho diu Wittgenstein al final del seu *Tractatus* (7): «Del que no es pot parlar cal callar.»

I, tanmateix, ho estan dient. Tal és la paradoxa del coneixement humà: necessitem de les paraules, del llenguatge, i tanmateix la Realitat està més enllà del llenguatge. I també tanmateix, el llenguatge condiciona i enriqueix el nostre accés a la Realitat. Aquest tensió entre el dir i el no poder dir és el que permet avançar. Per la densitat del que revela, la paraula sagrada fa trontollar els fonaments del llenguatge. En aquest sentit, els textos sagrats són creadors de llenguatge.

Segona paradoxa

El caràcter precari de la paraula escrita. La paraula sagrada és originàriament oral. Plató considera la paraula escrita un empobriment de la protoparaula. Exposa el seu argument en boca del Rei Thamus com a resposta al seu mític l'inventor, Theuth:

El descobriment de l'escriptura provocarà que les ànimes de qui l'apreguin es tornin oblidadisses perquè, confinant-se a l'escriptura, s'acostumaran a recordar des de fora, per signes externs, i no des de dintre de si mateixos i des de si mateixos. Així que no has trobat una medicina de la memòria sinó només del portar a la memòria.

(Fedre 275a)

Com que som una generació desmemoriada, agraïm a Fragmenta Editorial que ens porti a la memòria paraules que, d'una altra manera, restarien en l'oblit.

Però encara cal una cosa més: la interpretació. No n'hi ha prou amb tenir els textos a la nostra disposició. Cal saber llegir-los, interpretar-los.

Pensadors com Hans-George Gadamer han reflexionat sobre el difícil art de l'hermenèutica, i ha parlat de la *fusió d'horitzons* que es produeix entre la cosmovisió del text escrit en altra època i un altre context cultural i la cosmovisió del lector. Per aprendre aquest difícil art de la lectura necessitem espais on s'ensenyi. Espais que la nostra ciutat comença a tenir: des del lloc on es trobem, Casa Àsia, com el Centre d'Estudi de les Tradicions Religioses (CETR), o la Bibliotheca Mystica et Philosophica Alois M. Haas de la Universitat Pompeu Fabra, o la Facultat de Teologia de Catalunya, o les diverses facultats de filosofia i literatura.

Però no es tracta només d'estudiar la paraula sagrada i dels clàssics, sinó de deixar que es produeixi una fecunda interrelació entre text i lector, i que el seu impacte ens transformi. Gregori Magne va dir: «El text creix amb qui el llegeix.» I com també ha dit Halil Bárcena, «l'exegesi del text no avança sense l'exegesi de l'ànima».

Reconeixem la qualitat d'un text per l'efecte que deixa en nosaltres. Aleshores adquireix el caràcter de *sagrat* segons el seu sentit originari: «capaç de conferir realitat».

Avui agraïm i celebrem que els editors de Fragmenta, amb l'aparició d'aquesta col·lecció de Sagrats i Clàssics, obrin el panorama cultural i espiritual de Catalunya a més Realitat.